

RAPORT ANUAL DE PROGRES
PRIVIND IMPLEMENTAREA PROIECTULUI
"FORTIFICAREA CONTROLULUI HIV ÎN REPUBLICA
MOLDOVA, 2015-2017"
ANUL 2015

Raport elaborat de Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate

INFORMAȚII GENERALE DESPRE GRANT

Titlul Proiectului:	Fortificarea controlului HIV în Republica Moldova, 2015-2017
Donator:	Fondul Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei
Numărul grantului:	MDA-H-PAS
Recipientul Principal:	Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS)
Data demarării proiectului:	01 ianuarie 2015
Data finisării proiectului:	31 decembrie 2017
Valoarea totală a grantului:	8,284,729.00 Euro
Perioada cuprinsă de prezentul raport:	01 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2015

ACRONIME ȘI ABREVIERI

APL	Autoritate Publică Locală
AO	Asociație Obștească
BSB	Bărbați care fac sex cu bărbații
CDI	Persoanele care consumă droguri injectabile
CNC	Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei
CSR	Centru Social Regional
CTV	Consiliere și testare voluntară
DRN	Dispensarul Republican de Narcologie
Fondul Global	Fondul Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei
FSM	Fundația Soros-Moldova
GTL	Grup Tehnic de Lucru
IDOM	Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova”
LSC	Lucrătoarele sexului comercial
M&E	Monitorizare și Evaluare
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MS	Ministerul Sănătății
ONG	Organizație Neguvernamentală
PDI	Peer Driven Intervention
PRR	Program de Reducere a Riscurilor
RR	Reducerea Riscurilor
SDMC	Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile
TARV	Tratament antiretroviral
TG	Transgender
TSO	Terapie de substituție cu opioide

CUPRINS

Introducere.....	4
Descrierea generală a Proiectului.....	6
Sumarul realizărilor proiectului.....	8
Activitățile implementate și rezultatele	12
OBIECTIVUL I. Sporirea accesului la servicii de prevenire HIV bazate pe dovezi	12
1.1. Programele de prevenire pentru persoanele care consumă droguri injectabile (CDI) și partenerii acestora	12
1.2. Programe de prevenire pentru lucrătoarele sexului comercial și clienții acestora	17
1.3. Programe de prevenire pentru BSB și TG.....	18
OBIECTIVUL II. Asigurarea accesului universal la servicii comprehensive de tratament, îngrijire și suport HIV	21
2.1. Consiliere și suport psihosocial și aderența la tratament ARV.....	21
2.2. Studii ca parte a sistemului de Monitorizare și Evaluare.....	23
OBIECTIVUL III. Consolidarea capacităților comunității și asigurarea sustenabilității programului.	23
3.1. Fortificarea sistemului comunitar	23
3.2. Eliminarea barierelor legale de acces la servicii a PTH și populațiilor cheie afectate	25
Indicatorii de performanță ai programului.....	27
Utilizarea fondurilor	29

Reieșind din povara epidemiei HIV în Moldova și determinanții acesteia, recunoscând progresele vizibile în controlul acestei infecții și eforturile naționale semnificative, dar încă insuficiente pentru a satisface toate necesitățile răspunsului național, Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei (CNC TB/SIDA) a depus o Notă de Concept (cerere de finanțare) către Fondul Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei (Fondul Global) întru susținerea proiectului “Fortificarea controlului HIV în Republica Moldova, 2015-2017” drept suport pentru implementarea Programului Național HIV/SIDA/ITS pentru perioada 2015-2017.

Scopul general al cererii de finanțare este asigurarea unui răspuns național HIV eficient, reducerea prevalenței HIV în rândul populațiilor cheie afectate și reducerea mortalității cauzate de SIDA prin îmbunătățirea accesului populațiilor cheie la serviciile esențiale de prevenire, diagnostic, tratament, îngrijire și suport. Principiile și prioritățile proiectului sunt aliniate cu politicile și recomandările internaționale, inclusiv cele prevăzute în Planul European de Acțiuni în domeniul HIV/SIDA 2012-2015, în noul cadru UNAIDS „Tratament 2015” pentru intensificarea acțiunilor de asigurare cu tratament ARV a 15 milioane de persoane către anul 2015, precum și cu Programul Național de Prevenire și Control HIV/SIDA/ITS. De asemenea, proiectul, este în concordanță cu Strategia și Cadrul Investițional în domeniul HIV și TB al Fondului Global pentru Europa de Est și Asia Centrală 2014-2017. Proiectul este bazat pe lecțiile învățate în implementarea granturilor anterioare finanțate de Fondul Global și pe capacitatea existentă pentru a răspunde deplin lacunelor programatice și financiare existente. Proiectul este parte componentă a Programului Național de prevenire și control HIV/SIDA și implică organizații guvernamentale și non-guvernamentale.

Nota de Concept a Republicii Moldova a fost apreciată de către Fondul Global drept corespunzătoare din punct de vedere tehnic, focalizată strategic și a fost aprobată finanțarea proiectului “Fortificarea controlului HIV în Republica Moldova, 2015-2017” în volum de 11, 497,415 Euro. În conformitate cu mecanismul dublu de urmărire al finanțării (Dual tracking finance) instituit de donator și implementat în Republica Moldova începând cu runda 8, resursele financiare ale Fondului Global destinate țării sunt gestionate prin intermediul a doi Recipienți Principali - guvernamental și neguvernamental.

Centrul PAS, organizație independentă, neguvernamentală, necomercială și non-profit, a fost selectat în calitate de Recipient Principal neguvernamental de către CNC în baza unui concurs deschis și transparent pentru Runda 8 și reconfirmat pentru granturile Noului Mecanism de Finanțare. Acordul de grant pentru Proiectul “Fortificarea controlului HIV în Republica Moldova, 2015-2017” (Grant MDA-H-PAS) în mărime de 8,284,729 Euro a fost semnat cu Recipientul Principal –Centrul PAS la 23 octombrie 2014.

În conformitate cu Nota de Concept pentru Noul Mecanism de Finanțare și acordul de grant, au fost contractați doi Sub-recipienti pentru implementarea anumitor componente ale proiectului, și anume:

- Fundația Soros-Moldova
- Asociația Obștească ” Inițiativa Pozitivă”.

Activitățile proiectului sunt implementate de comun cu Sub-recipientii și sub-subrecipientii în strânsă colaborare cu CNC TB/SIDA, Ministerul Sănătății, IMSP Spitalul de Dermatologie

și Maladii Comunicabile, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Justiției, instituțiile din subordinea ministerelor, autoritățile publice locale, Oficiile UNAIDS și OMS din Moldova, organizațiile neguvernamentale active în domeniul HIV/SIDA și comunitățile populațiilor cheie afectate.

Contextul și Raționamentul Proiectului

Republica Moldova (populație totală de 4.1 mil., inclusiv regiunea Transnistria, cu o populație de 0,52 mil.) este caracterizată de o epidemie concentrată a infecției HIV în grupurile cu risc sporit de infectare. Către finele anului 2014, numărul total de cazuri noi HIV înregistrate în țară (inclusiv Transnistria) a atins cifra de 9,389, cu aproximativ 700 de cazuri noi HIV înregistrate anual în perioada 2009-2013. Incidența și prevalența HIV sunt apreciate drept stabile, cu o prevalență în populația generală mai mică de 1%. Transnistria este regiunea cea mai afectată, cu incidența HIV de 3,5 ori mai înaltă decât în restul Moldovei (46,9 cazuri la 100.000 populație în regiunea Transnistria, față de 13,7 cazuri la 100.000 populație în restul Moldovei în 2013).

CDI reprezintă grupul cel mai afectat, dar o evoluție îngrijorătoare are prevalența de peste 5% în rândul bărbaților care practică sex cu bărbați. Potrivit Studiului Bio-Comportamental integrat (IBBS) din 2012/2013, prevalența HIV în rândul CDI a fost estimată la 8,5% în Chișinău, capitala țării, comparativ cu 16,4% în 2009, și 41% în Bălți, al doilea oraș ca mărime, comparativ cu 39,8% în 2009; prevalența HIV în rândul lucrătoarelor sexului comercial (LSC) a fost estimată la 11,6% în Chișinău, comparativ cu 6,9% în 2010 și 21,5% în Bălți, comparativ cu 24,7% în 2010; prevalența HIV în rândul bărbaților care fac sex cu bărbați era de 5,4% în Chișinău, comparativ cu 2% în 2010 și 8,2% în Bălți, comparativ cu mai puțin de 1% în 2010.

Actualmente, acoperirea cu tratament antiretroviral este asigurată tuturor pacienților care corespund criteriilor de includere în tratament și rata de acoperire constituie 17,7% din numărul estimat de persoane infectate cu HIV și 55% din persoanele aflate în supraveghere medicală. Legătura între elementele ciclului de îngrijire a unui pacient cu HIV, conform ghidurilor Organizației Mondiale a Sănătății, realizată în anul 2014, atestă că doar 40% din numărul estimat al persoanelor infectate cu HIV au fost diagnosticate, 45% din cei diagnosticați sunt înrolați în tratament antiretroviral și 76% au supresie virală. Aproape 40% din cazurile noi de infecție cu HIV sunt depistate în stadii avansate de infecție, indicând necesitatea de sporire a depistării timpurii, inclusiv îmbunătățirea accesului populațiilor cheie afectate și partenerilor acestora la serviciile de testare și fortificarea mecanismelor de referire între serviciile comunitare și serviciile medicale.

Scopul și obiectivele proiectului:

Scopul: susținerea un răspuns eficient la HIV în Republica Moldova în vederea reducerii prevalenței în rândul populațiilor cheie afectate și mortalității cauzate de SIDA, prin îmbunătățirea accesului populațiilor cheie afectate la servicii esențiale de prevenire, diagnostic, tratament, îngrijire și suport.

Obiectivele:

- Sporirea accesului la servicii de prevenire HIV bazate pe dovezi;
- Asigurarea accesului universal la servicii comprehensive de tratament, îngrijire și suport HIV;
- Consolidarea capacităților comunității și asigurarea sustenabilității programului.

Direcțiile principale de activitate sunt:

- Oferirea serviciilor de prevenire pentru CDI și partenerii lor:

- Programele de schimb de seringi ca parte a programelor de prevenire pentru CDI și partenerii lor
- Terapia de substituție cu opiacee și alte tratamente pentru dependența de droguri, ca parte a programelor pentru CDI și partenerii lor
- Oferirea serviciilor de prevenire pentru LSC și clienții lor:
 - Schimbare de comportament ca parte a programelor de prevenire pentru LSC și clienții lor
- Oferirea serviciilor de prevenire pentru BSB și persoanelor transgender:
 - Schimbare de comportament ca parte a programelor pentru BSB și transsexuali
- Asigurarea accesului la tratament ARV, îngrijire, suport și monitorizare:
 - Aderența la tratament
 - Consiliere și sprijin psiho-social
- Consolidarea Sistemului Informațional de Sănătate și M&E:
 - Studii IBBS
- Asigurarea consolidării sistemului comunitar:
 - Consolidarea capacităților instituționale, planificare și dezvoltare de leadership în sectorul comunitar
 - Advocacy pentru răspunderea socială
- Eliminarea barierelor legale de acces la servicii a PTH și populațiilor cheie afectate; și
 - Servicii de asistență juridică și competență juridică
 - Monitorizarea drepturilor legale bazată pe comunitate

Grupurile țintă directe ale acestui proiect sunt:

- Consumatorii de droguri injectabile și partenerii lor;
- Lucrătoarele sexului comercial;
- Bărbații care practică sex cu bărbați și persoanele transgender;
- Persoanele care trăiesc cu HIV (PTHIV).

Pentru atingerea obiectivelor proiectului, Recipientul Principal Centrul PAS este responsabil pentru implementarea componentelor legate de prevenirea HIV în rândul populațiilor cheie afectate (CDI, LSC, MSM), asistența PTH și suportul pentru aderența la tratamentul ARV, consolidarea sistemului comunitar, asistența juridică pentru PTH și populațiile cheie, evaluarea programelor de prevenire (IBBS).

Programele de prevenire HIV în rândul populațiilor cheie

Pe parcursul anului 2015, **programele de prevenire HIV în rândul CDI și partenerilor lor** au fost implementate în 28 localități din sectorul civil și în 18 instituții penitenciare de pe ambele maluri ale râului Nistru prin intermediul a 8 ONG-uri și Departamentului Instituțiilor Penitenciare. Pe parcursul perioadei de raportare au beneficiat de servicii comprehensive de prevenire dintre care unul obligatoriu este distribuirea de seringi 13,069 CDI. În această perioadă serviciile au fost extinse în 4 localități noi din sectorul civil și în alte două instituții penitenciare. Începând cu anul 2015 pachetul comprehensiv de servicii de prevenire care include schimbul de seringi, distribuirea de prezervative, informare, comunicare, educare, consiliere pentru testare la HIV, hepatite, ITS, referirea la ARV și TSO a fost extins cu servicii noi: testarea comunitară, oferirea serviciilor gender specifice, managementul supradozelor, eliberarea Naloxonei, intervenții de tip PDI, asistență juridică, diversificarea modalității de acordare a serviciilor de prevenire prin rețele de farmacii, apropierea serviciilor de beneficiar prin instituirea unităților mobile (inițierea procesului).

Un alt serviciu din complexul de servicii de reducere a riscurilor pentru CDI este **tratamentul de substituție cu metadonă** care include și componentul de suport psihosocial acordat de către organizațiile neguvernamentale. În perioada de raportare servicii de TSO au fost disponibile în 7 localități din țară și în 13 instituții penitenciare. Pe parcursul anului 2015 a avut loc extinderea geografică a serviciului de TSO prin deschiderea unui punct de distribuție adițional în Chișinău și în alte cinci localități din sistemul civil în cadrul spitalelor raionale, s-au mai adăugat două instituții penitenciare în care a devenit disponibil serviciul de TSO. La 31 decembrie 2015 se aflau în TSO 468 pacienți dintre care 86% au fost acoperiți cu servicii comprehensive psihosociale. Pe parcursul anului 2015 au fost înrolate 166 persoane noi, preponderent datorită locațiilor noi deschise, dintre ei 55% au beneficiat de servicii de suport psihosocial. Retenția în tratament de 6 luni și mai mult calculată la final de an pe cohorta din ianuarie-iunie 2016 este de 62%. Pe parcursul perioadei de raportare au beneficiat de eliberarea metadonei la domiciliu 49 persoane.

În scopul asigurării durabilității programelor de prevenire în sistemul penitenciar, la solicitarea DIP în perioada anului 2015 s-a realizat estimarea numărului de CDI în rândul deținuților, beneficiari ai programelor de reducere a riscurilor și exercițiul de estimare a costului serviciilor de prevenire pentru beneficiarii programelor de prevenire în penitenciare.

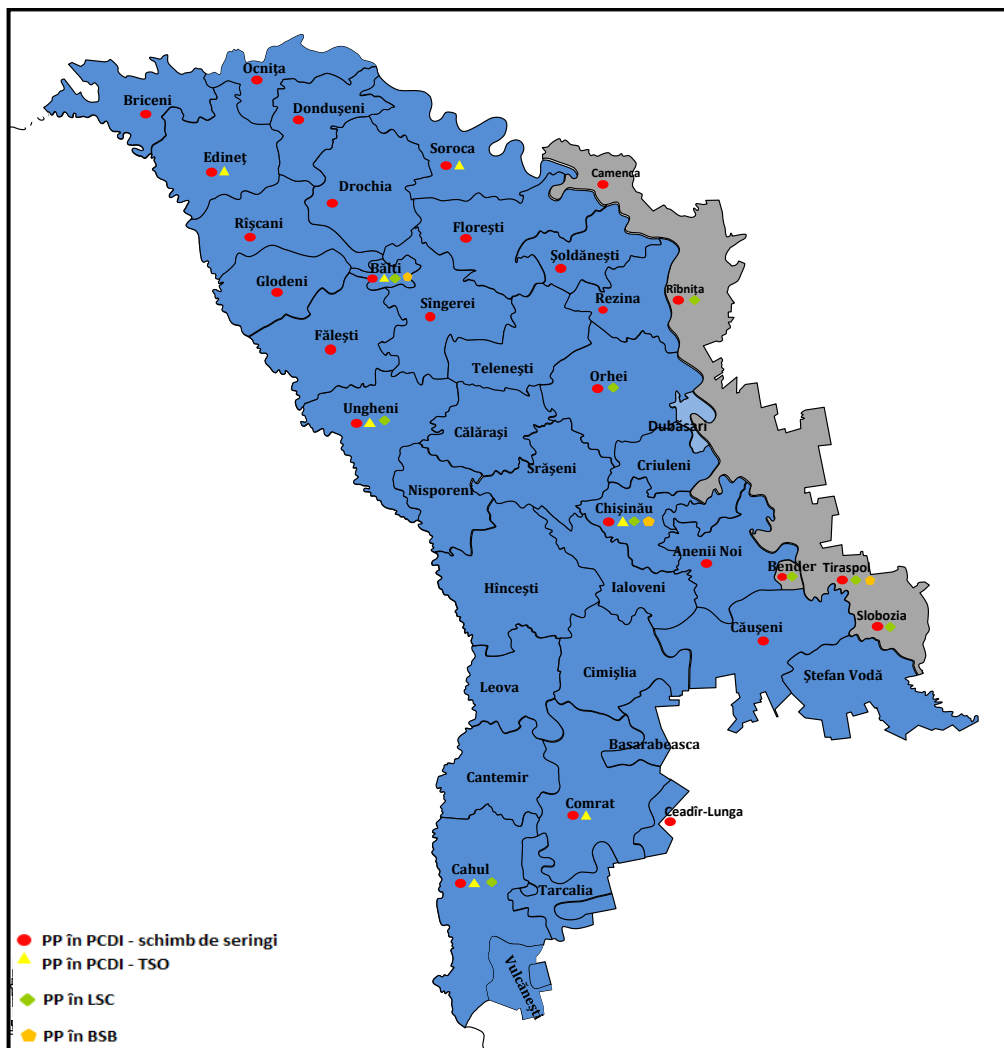
Pe parcursul anului 2015, **programelor de prevenire în rândul LSC** au fost implementate în 9 localități din țară de către 5 ONG-uri. În perioada raportată a avut loc extinderea în 4 localități noi: una la sudul țării și trei în regiunea transnistreană. Pe parcursul perioadei de raportare, 4858 LSC au beneficiat cel puțin de două servicii (din care unul obligatoriu este prezervativul). A fost păstrată abordarea comprehensivă de acordare a serviciilor: distribuție liberă de prezervative, informare, comunicare și educare, consiliere pentru

reducerea riscurilor, educație de la egal la egal, referirea pentru asistență medicală, inclusiv testarea și consilierea la HIV, testarea comunitară, managementul infecțiilor cu transmitere sexuală. Pentru sporirea acoperirii s-a realizat intervenții de tip PDI.

Programele de prevenire în rândul BSB au fost implementate pe parcursul anului 2015 de organizația GenderDoc-M în trei localități de 3 pe ambele maluri ale Nistrului: Chișinău, Bălți și Tiraspol. Pe parcursul perioadei de raportare au beneficiat de cel puțin de două servicii(din care unul obligatoriu este prezervativul sau lubrifiantul) 2,805 BSB. Pachetul comprehensiv de servicii oferit beneficiarilor a fost extins în perioada de raportare și a inclus: distribuire de prezervative inclusiv cu rezistență sporită și lubrifianți, consiliere de la egal la egal, informare, educare și comunicare, instruirii și consiliere pentru părinții LGBT și pentru beneficiari, testarea comunitară, consilierea pentru testarea la HIV, ITS, hepatite, intervenții de tip PDI, activități de informare în sistemul penitenciar.

Cu scopul fortificării serviciilor de prevenire în rândul BSB, în perioada de raportare a avut loc evaluare externă a programelor de prevenire în rândul BSB. Ca urmare expertul a elaborat un raport unde au fost punctate concluziile evaluării și a fost propus un pachet cu propuneri de soluții pentru a spori acoperirea și eficacitatea serviciilor de prevenire HIV în rândul BSB care au fost luate în considerație pentru planificarea intervențiilor în 2016.

Distribuția teritorială a serviciilor de prevenire pentru grupurile cheie este relatată în figura de mai jos:

Tratament, îngrijire și suport pentru PTH

Pentru asigurarea înrolării și menținerii în supraveghere medicală, inclusiv aderența la tratamentul ARV și în vederea asigurării suportului psihosocial pentru a îmbunătăți calitatea vieții persoanelor care trăiesc cu HIV, 4 Centre Sociale Regionale și-au continuat activitatea sub egida Ministerului Muncii, Protecției sociale și Familiei împreună cu autoritățile publice locale. Pacienții din toate localitățile din țară au fost asistați prin procedura managementului de caz. În acest scop CSR au colaborat cu 9 ONG-uri locale care oferă sprijin suplimentar și implementează activități cu lucrătorii în teren în special în localitățile neacoperite de centrele sociale. ONG-urile au acordat asistență în baza procedurii managementului de caz pentru 988 PTH, ceea ce reprezintă 61% din beneficiarii lor.

Cu scopul creșterii calității serviciilor și durabilității lor, în perioada de raportare au fost oferite și servicii de îngrijire paliativă persoanelor cu HIV/SIDA în mun. Chișinău și Bălți. Pe parcursul anului 2015 au fost acoperiți cu servicii de îngrijiri paliative 199 persoane.

Consolidarea sistemului comunitar

Activitățile pentru acest component sunt orientate spre dezvoltarea rolului și consolidarea capacităților reprezentanților populațiilor cheie afectate și a comunităților, organizațiilor și rețelelor comunitare în planificarea, livrarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor și activităților. În acest scop, reprezentanți ai comunității au fost susținuți pentru participare la instruire, vizite de studiu, conferințe, etc.

În perioada de raportare au fost organizate 6 campanii sociale de informare în contextul zilelor comemorative cu anumite tematici: „Zero discriminare” în contextul zilei internaționale cu același nume; „Statutul meu NU este un secret” dedicată „Zilei Internaționale de Comemorare a Persoanelor decedate de SIDA”; „Executat nu poate fi grațiat! Unde punem virgula?” cu ocazia “Zilei Mondiale de Luptă cu Abuzul și Traficul ilicit de droguri”; „Violența nu are justificare” cu Ziua Internațională a Luptei împotriva violenței domestice; „Te privește! Privește pe fiecare” prilejuită Zilei Mondiale de Combatere HIV/SIDA; „Faptele bune au culoare” campanie de responsabilizare socială.

Totodată în perioada de raportare au fost organizate 13 întâlniri de advocacy și pledoarie în diverse contexte.

Pentru a crește capacitatea Rețelei Naționale în domeniul Reducerii Riscurilor și pentru sporirea angajamentului instituțiilor publice în susținerea programelor de reducerea riscurilor UORN a dezvoltat Centrul de Resurse în Reducerea Riscurilor. În perioada de raportare Centrul de Resurse a beneficiat de o serie de vizite de studiu pentru consolidarea capacităților, au format o echipă de formatori care a fost instruită în TOT, a dezvoltat curricula pentru reducerea riscurilor, a creat o bibliotecă în domeniul reducerii riscurilor, eu elaborat un site unde se găsesc resurse pentru dezvoltare în domeniul reducerii riscurilor. În același timp a oferit instruire pentru organizațiile membre, servicii de consultanță, asistență tehnică specifică pentru aceleași organizații.

Pe parcursul anului 2015, cinci avocați au oferit asistență juridică gratuită persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA și familiilor acestora și populațiilor cheie (CDI, LSC, BSB) și asigurat litigarea strategică a cazurilor de încălcare a drepturilor. Scopul acestei activități este de a îmbunătăți competențele juridice ale populațiilor cheie și a le oferi sprijin juridic direct. Asistența solicitată din partea beneficiarilor ține de probleme de ordin legal, civil (inclusiv divulgarea statutului HIV), administrativ. Pe parcursul anului 2015 au fost consultate în total 404 persoane, printre care: persoane HIV infectate, CDI activi, LSC, lucrători sociali din

cadrul CSR, ONG-uri specializate care prestează servicii psihosociale pentru PTHIV și CDI. În cadrul programului de litigare, în perioada de raportare au fost preluate 20 cazuri de încălcare a drepturilor beneficiarilor proiectului. 4 cazuri au fost finalizate, iar restul 16 sunt în derulare.

OBIECTIVUL I. SPORIREA ACCESULUI LA SERVICII DE PREVENIRE HIV BAZATE PE DOVEZI

Activitățile din cadrul acestui obiectiv se axează pe asigurarea unui pachet comprehensiv de servicii, care răspund necesităților populațiilor cheie din sectorul civil și cel penitenciar, bazate pe implicarea comunității și care și-au demonstrat eficiența și impactul la nivel național și internațional.

Astfel, pentru sporirea accesului la servicii de prevenire HIV pentru populațiile cheie (CDI, LSC, BSB), activitățile implementate au fost cele istorice, care și-au dovedit eficiența, cât și activități inovative pentru țara noastră, care au fost grupate după cum urmează:

1.1. PROGRAMELE DE PREVENIRE PENTRU PERSOANELE CARE CONSUMĂ DROGURI INJECTABILE (CDI) ȘI PARTENERII ACESTORA

Pentru a reduce consecințele negative asociate consumului de droguri injectabile și a spori accesul CDI la servicii de prevenire a infecției HIV, hepatitelor virale, ITS, sunt implementate mai multe tipuri de intervenții bazate pe dovezi științifice, care sunt descrise mai jos.

1.1.1. PROGRAMELE DE SCHIMB DE SERINGI CA PARTE A PROGRAMELOR DE PREVENIRE PENTRU CDI ȘI PARTENERII LOR

Programele de Reducere a Riscurilor sau schimb de seringi sunt implementate pe ambele maluri ale Nistrului și în toate instituțiile penitenciare de pe malul drept și malul stâng. Pe parcursul anului 2015, acestea au fost extinse în 4 localități noi din sistemul civil și în două instituții penitenciare, a fost lărgit pachetul de servicii: acordarea serviciilor gender specifice pentru femei și adolescenți, managementul supradozărilor, eliberarea Naloxonei și diversificate modalitățile de acordare a serviciilor de prevenire: prin rețeaua de farmacii, prin intermediul unităților mobile (inițierea procesului). Pentru creșterea acoperirii au fost realizate intervenții de tip PDI. Aceste servicii au fost realizate exclusiv din sursele Fondului Global.

Serviciile oferite în cadrul proiectului

- schimbul de seringi (la punctul de schimb de seringi, prin intermediul lucrătorilor în teren, prin farmacii);
- distribuirea de prezervative (la punctul de schimb de seringi, prin intermediul lucrătorilor în teren, prin farmacii);
- informarea, educarea și consilierea de la egal la egal (la punctul de schimb de seringi, prin intermediul lucrătorilor în teren, prin farmacii);
- distribuirea materialelor informaționale;
- organizarea grupurilor de suport reciproc;
- consilierea și referirea la CTV pentru HIV și hepatite;
- testarea comunitară cu utilizarea testelor rapide la HIV și acompaniere la instituțiile medicale de profil pentru confirmarea diagnosticului și încadrarea în tratament la necesitate;
- consilierea, referirea și însoțirea la tratament de substituție cu opiacee;
- consilierea, referirea și însoțirea la servicii medicale specifice pentru hepatite, TB, ITS, ARV;
- activităților de instruire în vederea reducerii riscurilor pentru CDI și pentru partenerii lor sexuali pentru adoptarea comportamentelor fără risc - folosirea echipamentului steril de injectare și utilizarea de prezervativ;

- profilaxia supradozărilor;
- eliberarea Naloxonei;
- servicii gender-specifice, inclusiv consultații medicale, investigații și tratament;
- consiliere juridică;
- consiliere psihologică;
- consiliere pentru asistență socială.

Toate activitățile sunt implementate în sectorul civil și în instituțiile penitenciare.

Aria de acoperire

Programele de prevenire pentru CDI sunt implementate în sectorul civil și sectorul penitenciar, inclusiv regiunea transnistreană și sunt acoperite 28 localități (în 4 localități, serviciile au fost extinse pe parcursul anului 2015) după cum urmează: Chișinău, Bălți, Ungheni, Glodeni, Sîngerei, Fălești, Căușeni, Orhei, Rezina, Șoldănești, Dondușeni, Rîșcani, Edineț, Otaci, Ocnița, Briceni, Soroca, Florești, Drochia, Camenca, Tiraspol, Slobozia, Bender, Rîbnița, Anenii Noi, Comrat, Cahul și Ceadâr Lunga. În sectorul penitenciar activitățile de profilaxie HIV pentru PCDI sunt implementate în 18 instituții penitenciare din țară (Taraclia, Leova, Cricova - 2 penitenciare, Soroca, Rusca, Pruncul, Bălți, Chișinău, Rezina, Brănești, Bender – 2 penitenciare Lipcani și Cahul), inclusiv 3 din regiunea transnistreană (УИИ 1 – Grigoriopol s. Glinoe, УИИ 2 și УИИ 3 – Tiraspol).

Organizațiile implicate

Programele de prevenire pentru CDI sunt oferite prin intermediul a 8 organizații neguvernamentale, 5 pe malul drept, 3 pe malul stâng, și Departamentul Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției al Republicii Moldova în baza a 9 proiecte. Tabelul de mai jos prezintă organizațiile implementatoare și teritoriile acoperite de fiecare organizație:

Organizații implementatoare	Teritorii acoperite
ONG "Tinerii pentru Dreptul la Viață", Bălți	Bălți, Ungheni, Fălești, Glodeni
ONG "Pentru Prezent și Viitor", Chișinău	Chișinău și suburbiile Chișinăului, Căușeni
ONG CERT "Adolescentul", Orhei	Orhei, Rezina, Șoldănești
ONG "Tinerele Femei Cernoleuca", Dondușeni	Dondușeni, Rîșcani, Edineț, Otaci, Ocnița, Tîrnova, Briceni, Soroca, Florești, Drochia, Camenca
ONG "Viața Nouă", Chișinău	Chișinău, Anenii Noi, Comrat, Cahul, Ceadâr -Lunga
Departamentul Instituțiilor Penitenciare	Taraclia, Leova, Cricova - 2 penitenciare, Soroca, Rusca, Pruncul, Bălți, Chișinău, Rezina, Brănești, Bender – 2 penitenciare
ONG "Zdorovoie Buduscee", Tiraspol	Tiraspol, Slobozia, Bender
ONG "Triniti", Rîbnița	Rîbnița
ONG Parteneriat Necomercial "Programe Medico-Sociale", Bender	DIP 1 Grigoriopol, DIP 2, DIP 3 – Tiraspol

Principalele rezultate

- 13,069 PCDI (bărbați - 10,113, femei – 2,956; Vârsta <25 - 2,684, 25+ - 10,385; din sectorul civil - 11,504, inclusiv 1,681 din Transnistria, din sectorul penitenciar - 1,565) au primit cel puțin două servicii, unul din care a fost schimbul de seringi;

- 2,352,097 seringi distribuite;
- 397,272 prezervative distribuite;
- 19,778 materiale informaționale distribuite;
- 779 PCDI instruiți în prevenirea supradozărilor;
- 764 femei CDI instruite în activități gender specifice;
- 480 femei CDI au beneficiat de consultații și examene medicale specifice în bază de rețetă prescrisă de medic;
- 1,036 CDI testați la HIV cu teste rapide pe saliva în cadrul organizațiilor;
- 689 CDI noi identificați în cadrul intervenției PDI.

În anul 2015, pachetul de servicii de prevenire comprehensive pentru CDI au fost completate cu activități noi (gender specifice, prevenirea supradozelor, asistență juridică, testare comunitară) și a fost diversificat modalitatea de prestare a serviciilor (prin intermediul farmaciilor, intervenții de tip PDI, inițierea procesului de instituire a serviciilor mobile).

Asigurarea serviciilor de Reducere a Riscurilor prin rețeaua de farmacii. Asigurarea serviciilor de Reducere a Riscurilor prin rețeaua de farmacii a fost inițiată în trimestrul III în mun. Bălți. A fost efectuată cartografierea privind localizarea și accesul la farmaciile din municipiu pentru consumatorii de droguri. Ca rezultat au fost identificate două farmacii și au fost inițiate negocierile cu reprezentanții acestora, inclusiv prin implicarea Ministerului Sănătății în vederea facilitării unei întruniri comune și acceptării colaborării.

Una din variantele examinate la moment, este implementarea activităților de schimb de seringi pentru CDI în Bălți în incinta farmaciilor care aparțin Centrului Medicilor de Familie din Bălți.

Asigurarea managementului supradozărilor. În scopul prevenirii cazurilor de supradozare și pentru asigurarea asistenței primare în astfel de situații, pe parcursul anului 2015, au fost instruiți în domeniul prevenirii supradozărilor 779 CDI, a fost procurat preparatul de urgență – Naloxona.

Activitățile specifice gender orientate pentru femeile CDI. Pentru a facilita accesul femeilor CDI la servicii de prevenire au fost implementate activități adaptate necesităților femeilor: 764 femei au beneficiat de sesiuni de informare cu privire la sănătatea reproductivă, prevenirea violenței, prevenirea și managementul supradozărilor, suport și asistență în timpul sarcinii, servicii de baby sitting pe perioada în care femeile se implică în activități sau beneficiază de serviciile de reducere a riscurilor. În cadrul acestor activități se oferă suport pentru unele necesități legate de sănătate prezentate de către femeile CDI (consultații medicale, proceduri de diagnostic, tratament). De acest tip de asistență, pe parcursul anului 2015 au beneficiat 480 femei.

Intervenția PDI (condusă de la egal la egal). O altă intervenție inovativă menită să mărească acoperirea și să sporească accesul CDI la programele de reducere a riscurilor este intervenția PDI – intervenția condusă de la egal la egal. Această intervenție presupune recrutarea noilor beneficiari și oferirea de servicii de prevenire de către beneficiarii acoperiți deja. Intervenția a fost implementată în perioada 1 iulie – 31 decembrie 2015 de către 3 organizații, care au recrutat 689 CDI, după cum urmează: ONG “Tinerii pentru Dreptul la Viață”, filiala Bălți - 258 persoane; ONG “Pentru Prezent și Viitor”, Chișinău – 317 persoane; ONG “Zdorovoe Buduschee”, Tiraspol – 114 persoane.

Oferirea serviciilor de Reducere a Riscurilor prin unități mobile. În scopul apropierii serviciilor de prevenire de grupurile țintă (PCDI, LSC, BSB) și pentru a mări accesul la aceste servicii, au fost procurate 3 unități de transport, care urmează să fie utilizate pentru acoperirea cu servicii a întregului teritoriu al țării, inclusiv teritoriile de Est. Unitățile sunt în proces de asamblare și reutilizare pentru a corespunde scopului propus. În același timp este în proces elaborarea regulamentului de activitate a unităților mobile și echipelor ce vor activa în cadrul lor.

1.1.2. TERAPIA DE SUBSTITUȚIE CU OPIACEE CA PARTE A PROGRAMELOR PENTRU CDI ȘI PARTENERII LOR

Tratamentul de substituție cu opiacee (TSO) este implementată în 7 localități din sectorul civil și 13 instituții penitenciare de pe malul drept. Pe parcursul anului 2015, au fost create 8 puncte noi de acordare a TSO - 1 punct în Chișinău (sectorul Poșta Veche), 5 puncte pe teritoriul țării (Comrat, Cahul, Ungheni, Edineț, Soroca) și 2 puncte în penitenciare (P3 Leova și P4 – Cricova).

Programul de TSO este implementat prin realizarea unei sinergii de colaborare a sectorului guvernamental cu cel neguvernamental. Dispensarul Republican de Narcologie împreună cu alte instituții medicale asigură implementarea componentei medicale, iar organizațiile neguvernamentale implicate completează cu servicii psiho-sociale și de suport pentru creșterea aderenței la tratament. Pe parcursul anului 2015 acoperirea financiară a acestor servicii a fost asigurată în mare măsură din sursele Fondului Global, dar menționăm și implicarea resurselor domestice – CNAM a acoperit 30 CDI cu servicii medicale TSO (consultare, examinări medicale) și din bugetul de stat s-a procurat un lot de metadonă care a fost distribuit pentru instituțiile publice din sectorul civil.

Serviciile oferite în cadrul componentului TSO

- terapia de substituție cu opiacee (diagnosticarea, examinările medicale, oferirea tratamentului și monitorizarea stării de sănătate pe parcursul tratamentului).
- suport psiho-social acordat de organizațiile neguvernamentale include:
 - consiliere de la egal la egal;
 - consultațiile psihologului;
 - consultațiile asistentului social;
 - consultație juridică;
 - grupurile de ajutor reciproc și sprijin social;
 - consilierea pentru testare la HIV, hepatite, TB, ITS;
 - referirea și însoțirea la servicii specializate (ARV, TB, alți specialiști după necesitate).
- eliberarea metadonei la domiciliu (supravegheată de medicul specialist și de lucrătorul social din ONG).

Aria de acoperire

La finele anului 2014 serviciul TSO era disponibil în 2 localități din sectorul civil, după cum urmează: Chișinău cu două puncte (Centru, Botanica) și Bălți cu un punct și în 11 instituții penitenciare. Pe parcursul anului 2015 au fost deschise 1 punct în Chișinău (sectorul Poșta Veche), 5 puncte pe teritoriul țării (Comrat, Cahul, Ungheni, Edineț, Soroca) și 2 puncte în penitenciare (P3 Leova și P4 – Cricova), astfel ca la sfârșitul anului 2015 TSO se acordă în 7 localități din sectorul civil și 13 instituții penitenciare.

Organizațiile implicate

Serviciul de TSO este oferit prin intermediul Dispensarului Republican de Narcologie care are și mandat de instituție coordonatoare a serviciului de TSO și ofera suport metodologic și supervizează serviciul și instituțiile medicale raionale din teritoriile unde serviciul este disponibil, care sunt complementate cu suport psihosocial acordat de către organizațiile neguvernamentale, doar pe malul drept. Tabelul de mai jos prezintă organizațiile implementatoare medicale și neguvernamentale și teritoriile acoperite de fiecare organizație:

Teritorii acoperite	Instituții medicale - TSO	ONG - suport psihosocial
Municipiul Chișinău- 3 puncte OST	Dispensarul Republican de Narcologie	ONG Viața Nouă, Chișinău
Ungheni – 1 punct OST	SR Ungheni	
Instituții Penitenciare – 13 puncte OST	Departamentul Instituțiilor Penitenciare	Echipa mobilă a ONG Viața Nouă, Chișinău
Comrat- 1 punct OST	SR Comrat	Centrul PAS cu PAS, Cahul
Cahul – 1 punct OST	SR Cahul	
Municipiul Bălți – 1 punct OST	SCM Bălți	ONG “Tineri pentru dreptul la Viață”, Bălți
Edineț – 1 punct OST	SR Edineț	
Soroca- 1 punct OST	SR Soroca	

Principalele rezultate

- 166 de persoane noi CDI au fost înrolate în TSO pe parcursul anului 2015 (bărbați 158, femei 8; Vârsta: <25 ani – 13, 25,+ ” - 153) cu următoarea distribuție per punct OST: Chișinău – 48 CDI; Comrat – 28 CDI; Bălți – 19 CDI; Ungheni – 19 CDI; DIP – 18 CDI; Edineț – 16 CDI; Cahul – 8 CDI; Soroca – 0 CDI.
- 468 de CDI aflați în TSO la finele anului 2015;
- 62% reprezintă retenția în tratament de 6 luni în ultimele 12 luni;
- 49 pacienți au primit metadona la domiciliu pe parcursul anului.
- 560 beneficiari ai TSO au fost acoperiți cu cel puțin un serviciu de către serviciile de suport psihosocial pe parcursul anului;
- 404 persoane aflate în TSO au beneficiat de cel puțin 3 servicii din pachetul de servicii descris în program ceea ce constituie 86%;
- 55% dintre persoanele înrolate repetat în TSO au fost acoperite cu servicii de suport psihosocial (75 din 136);
- prin procedura managementului de caz (restabilirea documentelor, ajutor social, cazare temporară, pregătirea pentru programa de reabilitare, aderența la programa OST, etc.)) au fost deschise 193 cazuri noi. Au fost închise 82 de cazuri din motivul finisării activităților de caz sau din cauza decesului beneficiarului și 104 au fost prelungite;
- 8,203 materiale informaționale distribuite;

Activități orientate spre fortificarea serviciilor asigurarea sustenabilității

Suport tehnic pentru asigurarea durabilității

În cadrul componentului de asigurarea durabilității programului prin fortificarea colaborărilor intersectoriale și dezvoltarea cadrelor/mecanismelor necesare, pe parcursul anului 2015 a fost acordat suport tehnic Departamentului Instituțiilor Penitenciare pentru estimarea numărului de deținuți CDI - beneficiari ai programelor de reducere a riscurilor și

pentru estimarea costului serviciilor de prevenire pentru beneficiarii programelor de prevenire în penitenciar. Rezultatele celor două exerciții urmează a fi prezentate la începutul anului 2016.

Capacitarea prestatorilor de servicii

În scopul creșterii calității serviciilor de prevenire oferite persoanele care consumă droguri injectabile pe parcursul perioadei de raportare au fost desfășurate 4 instruirii pentru capacitarea prestatorilor de servicii. 26 persoane au fost instruite în prevenirea supradozelor, 50 lucrători în teren au primit noțiuni de reducerea riscurilor, 32 persoane au fost instruite în privința creșterii înrolării și aderenței la farmacoterapia cu metadonă.

1.2. PROGRAME DE PREVENIRE PENTRU LUCRĂTOARELE SEXULUI COMERCIAL ȘI CLIEŢII ACESTORA

Programele de prevenire pentru lucrătoarele sexului comercial sunt îndreptate spre schimbare de comportament pentru lucrătoarele sexului comercial și clienții acestora. Acestea sunt implementate pe ambele maluri ale râului Nistru în 9 localități. Aceste servicii, pe parcursul anului 2015 au fost realizate exclusiv din sursele Fondului Global.

Serviciile oferite în cadrul componentului

- distribuirea de prezervative (la sediul organizației, prin intermediul lucrătorilor în teren);
- schimbul de seringi (la punctul de schimb de seringi, prin intermediul lucrătorilor în teren);
- activități de informare, educare și comunicare privind comportamente fără risc;
- organizarea grupurilor de suport reciproc;
- distribuirea de diverse consumabile specifice: pachete igienice, teste de sarcină, seturi ginecologice, produse de igienă personală, etc;
- distribuirea materialelor informaționale;
- testarea comunitară la HIV și acompaniere la instituțiile medicale de profil pentru confirmarea diagnosticului și încadrarea în tratament la necesitate;
- consiliere și referirea la CTV pentru HIV și hepatite;
- consilierea pentru prevenirea și testarea la ITS;
- consilierea, referirea și însoțirea la servicii medicale specifice pentru hepatite, TB, ITS, ARV;
- consiliere juridică;
- consiliere psihologică;
- consiliere pentru asistență socială.

Aria de acoperire

Serviciile de prevenire pentru LSC sunt implementate pe ambele maluri ale râului Nistru în 9 localități, după cum urmează: Chișinău, Bălți, Orhei, Ungheni, Cahul, Tiraspol, Slobozia, Bender și Rîbnița.

Organizațiile implicate

Serviciile de prevenire în rândul LSC au fost oferite prin intermediul a 5 organizații neguvernamentale, 4 pe malul drept, 1 pe malul stâng. Tabelul de mai jos prezintă organizațiile implementatoare și teritoriile acoperite de fiecare organizație:

Organizații implementatoare	Teritorii acoperite
------------------------------------	----------------------------

ONG „Reforme medicale” Chişinău	Chişinău
ONG “Tineri pentru Dreptul la Viaţă” Bălţi	Bălţi, Ungheni
ONG “Adolescentul”, Orhei	Orhei
ONG “Pas cu PAS”, Cahul	Cahul
ONG “Programe Medico-Sociale”, Bender	Bender, Tiraspol, Slobozia, Rîbniţa

Principalele rezultate

- 4,858 LSC (cu vârsta <25 -1,754, 25+ 3,104) au beneficiat cel puţin de două servicii din care unul este, obligatoriu, prezervativul;
- 288 LSC testate cu teste rapide pe salivă în cadrul organizaţiilor;
- 539 LSC noi identificate în cadrul intervenţiei tip PDI
- 397,272 prezervative distribuite;
- 19,778 materiale informaţionale distribuite.

Intervenţia PDI (condusă de la egal la egal). O intervenţie inovativă menită să mărească acoperirea şi să sporească accesul LSC la serviciile de prevenire. Această intervenţie presupune recrutarea noilor beneficiari şi oferirea de servicii de prevenire de către beneficiarii acoperiţi deja. Intervenţia a fost implementată în perioada 1 iulie – 31 decembrie 2015 de către 2 organizaţii, care au identificat 539 LSC noi, după cum urmează: ONG „Reforme medicale” Chişinău - 280 persoane; ONG “Tineri pentru Dreptul la Viaţă” Bălţi – 259 persoane.

1.3. PROGRAME DE PREVENIRE PENTRU BSB ŞI TG

Programele de prevenire pentru BSB şi TG sunt îndreptate spre schimbare de comportament pentru bărbaţii care au relaţii sexuale cu alţi bărbaţi. Aceste servicii sunt implementate pe ambele maluri ale râului Nistru în 3 localităţi: Chişinău, Bălţi şi Tiraspol. Pe parcursul anului 2015 programele de prevenire pentru BSB au fost realizate exclusiv din sursele Fondului Global.

Pachetul de servicii comprehensive oferite în cadrul componentului pentru BSB cuprinde:

- distribuirea de prezervative şi lubrifianti (la sediul organizaţiei, prin intermediul lucrătorului în teren);
- activităţi de informare, educare şi comunicare privind comportamente fără risc;
- distribuirea materialelor informaţionale;
- testarea comunitară cu utilizarea testelor rapide la HIV şi acompaniere la instituţiile medicale de profil pentru confirmarea diagnosticului şi încadrarea în tratament la necesitate;
- consilierea, referirea şi însoţirea la servicii medicale specifice pentru ITS, Hepatite, TB, ARV;
- organizarea grupurilor de suport reciproc;
- activităţi de instruire în vederea reducerii comportamentelor riscante pentru membrii comunităţii;
- activităţi de informare şi sensibilizare pentru părinţii persoanelor LGBT;
- activităţi de informare şi sensibilizare pentru reducerea homofobiei în cadrul comunităţii;
- activităţi de informare şi sensibilizare pentru lucrătorii din sistemul penitenciar;
- consiliere psihologică;
- consiliere juridică.

Aria de acoperire

Serviciile de prevenire pentru BSB și TG sunt implementate pe ambele maluri ale râului Nistru. În total pe parcursul anului 2015 au fost acoperite 3 localități, după cum urmează: Chișinău, Bălți, Tiraspol.

Organizațiile implicate

Serviciile de prevenire în rândul BSB și TG au fost oferite prin intermediul unei organizații neguvernamentale - CI GenderDoc-M, Chișinău.

Principalele rezultate

- 2,805 BSB (cu vârsta <25-966, 25+ 1,839) au beneficiat cel puțin de două servicii, dintre care unul este, obligatoriu, prezervativul sau lubrifianțul;
- 185 BSB testați cu teste rapide pe salivă în cadrul organizației;
- 447 BSB noi identificați în cadrul intervenției PDI;
- 40,813 prezervative distribuite;
- 3,911 tuburi de lubrifianți distribuite;
- 3,097 materiale informaționale distribuite.

Intervenția PDI (condusă de la egal la egal)

Cu scopul de a spori accesul la servicii și a detecta subgrupe noi de BSB s-a realizat intervenția tip PDI. Această intervenție presupune recrutarea noilor beneficiari și oferirea de servicii de prevenire de către beneficiarii acoperiți deja. Intervenția a fost implementată în perioada 1 iulie – 31 decembrie 2015 de către o organizație, care a identificat 447 BSB noi, după cum urmează: Chișinău - 358 persoane și Bălți – 89 persoane.

Activități orientate spre fortificarea serviciilor asigurarea sustenabilității

Suport tehnic pentru fortificarea serviciilor de prevenire în rândul BSB

În scopul consolidării activităților de prevenire pentru BSB și a spori acoperirea lor, pe parcursul anului a fost efectuată o evaluare externă a programelor de prevenire pentru BSB. Consultantul extern s-a aflat în Moldova în perioada 22-27 iulie 2015, a efectuat o analiză a documentației existente cu privire la activitățile de prevenire în rândul BSB, a vizitat locațiile care oferă servicii de prevenire a BSB în țară, inclusiv a mers în teren unde operează lucrătorii în teren. La finalul misiunii a prezentat un raport cu constrângerile, deficiențele și punctele slabe ale actualului program de prevenire în rândul BSB și acoperirea lor, pachetul cu propuneri de soluții pentru a spori acoperirea și eficacitatea serviciilor de prevenire HIV în rândul BSB. Aceste recomandări a fost luate în considerație pentru planificarea intervențiilor în anul 2016.

Recomandările formulate de consultant au fost:

- A revedea sistemul de colectare a datelor, inclusiv în cadrul studiului IBBS și a completa datele cantitative cu cele calitative.
- A include în programele de prevenire pentru grupurile cheie și elemente de lucru cu populația generală, ceea ce ar permite de a cuprinde cu programe de prevenire grupurile-punți inclusiv pe acei BSB care nu se autoidentifică a face parte din grupul dat.
- A revedea orarul de lucru al lucrătorilor în teren care ar corespunde necesităților grupului și în scop de protecție să fie în teren câte cel puțin doi lucrători în teren.
- A recompensa drumul pentru beneficiar și lucrătorul în teren în cazul când primul este referit sau acompaniat la alte servicii.
- A identifica o modalitate de a înregistra beneficiarii programelor de prevenire din sistemul on-line (ca exemplu sistemul de voucher cu care beneficiarul poate merge în farmacie și primi gratuit prezervative și lubrifiant)
- A efectua o cercetare formativă pentru a determina dacă este posibil de atras beneficiari prin intermediul aplicațiilor mobile.
- A extinde serviciile de prevenire pentru BSB din localitățile mici prin lucrătorii în teren mobil sau crearea filialelor locale ale ONG-ului.

Capacitarea prestatorilor de servicii și informarea comunității

În scopul creșterii calității serviciilor de prevenire pentru BSB și TG au fost desfășurate instruirii pentru capacitarea prestatorilor de servicii. În perioada raportată 20 lucrători în teren și voluntari au fost instruiți în prevenirea HIV în rândul BSB și 20 lucrători din cadrul sistemului penitenciar au fost instruiți la subiectul prevenirii HIV în rândul BSB din sistemul penitenciar și specificul de lucru cu comunitatea BSB.

Pentru a îmbunătăți relațiile între membrii tineri ai comunității LGBT și părinții acestora au fost organizate sesiuni de informare și sensibilizare. De asemenea au fost organizate o serie de sesiuni informative cu diferite tematici pentru comunitate la care au participat 127 persoane.

Testarea comunitară în rândul grupurilor cheie (CDI, LSC, BSB)

Pentru a crește accesul grupurilor cu risc sporit de infectare HIV (CDI, LSC și BSB) la serviciile de consiliere și testare la HIV, pe parcursul anului 2015 a continuat prestarea acestor servicii de către ONG-urile implicate în activitățile de prevenire HIV pentru aceste grupuri. În acest scop, organizațiile neguvernamentale care lucrează cu grupurile cheie a oferit servicii de

testare comunitară în bază de teste rapide pe salivă. Pe parcursul anului 2015, 14 ONG-uri au oferit testare rapidă la HIV. Din totalul de 2,630 persoane testate, 95 de persoane au avut un rezultat preliminar pozitiv la testul HIV și 47 din ei (49%) au ajuns în sistemul medical pentru teste de confirmare. Din acești 47 persoane (34 persoane noi diagnosticate cu HIV, 8 persoane confirmate vechi și 5 persoane au avut un rezultat negativ). Organizațiile continuă să lucreze cu persoanele care încă nu au ajuns în sistemul medical pentru confirmare.

OBIECTIVUL II. ASIGURAREA ACCESULUI UNIVERSAL LA SERVICII COMPREHENSIVE DE TRATAMENT, ÎNGRIJIRE ȘI SUPTOR HIV

2.1. CONSILIERE ȘI SUPTOR PSIHOSOCIAL ȘI ADERENȚA LA TRATAMENT ARV

Activitățile din cadrul acestui obiectiv se axează pe asigurarea intervențiilor menite să acorde suport psiho-social în vederea îmbunătățirii înrolării și menținerii în supraveghere medicală și tratament antiretroviral. Acest obiectiv este realizat prin îmbinarea activităților implementate de către sectorul guvernamental și complementarea cu servicii psiho-sociale și suport realizate de către organizațiile neguvernamentale. Menționăm creșterea substanțială a resurselor financiare alocate din Bugetul de Stat pentru achiziționarea medicamentelor ARV și susținerea financiară în continuare a Centrelor Sociale Regionale din sursele Bugetului de Stat.

Activitățile de îngrijire și suport sunt realizate la nivel regional de către 4 Centre Sociale Regionale, care activează în strânsă colaborare cu ONGurile, care prestează servicii pentru persoanele infectate cu HIV și rudele acestora la nivel teritorial, de comunitate.

Serviciile oferite de către organizații în suportul persoanelor cu HIV

- consiliere socială;
- consiliere psihologică;
- consiliere privind aderența la TARV;
- consiliere de la egal la egal;
- consiliere medicală,
- activități în grup de ajutor reciproc;
- distribuirea materialelor informaționale și a consumabilelor (prezervative);
- servicii de spălătorie, recuperare fizică;
- acompaniere către serviciile medicale și de asistenta socială;
- vizite la domiciliu și la spital;
- testare rapidă la HIV pentru parteneri;
- managementul de caz al persoanei cu HIV.

Aria de acoperire

Serviciile de îngrijire și suport pentru PTH sunt implementate în sectorul civil și penitenciar, pe ambele maluri ale râului Nistru și sunt acoperite toate teritoriile administrative.

Organizațiile implicate

Serviciile de îngrijire și suport pentru PTH au fost oferite prin intermediul a 4 Centre Sociale Regionale și 9 organizații neguvernamentale. Tabelul de mai jos prezintă Centrele regionale cu organizațiile implementatoare din fiecare teritoriu cu care conlucrează și teritoriile acoperite de fiecare dintre ele:

Organizații implementatoare la nivel regional	Organizații implementatoare la nivel local	Teritorii acoperite
CSR „Renașterea”, Chișinău împreună cu ONG Viața Nouă și ONG Credința		Mun. Chișinău
	ONG Viața Nouă, Chișinău	Ialoveni, Anenii Noi, Soroca și Instituțiile penitenciare nr: 3-Leova, 4-Cricova, 6-Soroca, 7-Rusca, 9-Pruncul, 15-Cricova, 16-Pruncul, 18-Brănești, 11-Bălți, 13-Chișinău.
	AO „Credința”, Chișinău	Criuleni, Călărași, Căușeni, Rezina, Ștefan Vodă.
	AO „Centrul Regional pentru Politici Comunitare”, Chișinău	Strășeni, Hâncești, Orhei, Telenești, Ungheni, Nisporeni.
CSR „Viață cu Speranță”, Bălți împreună cu AO „Respirația a Doua pentru Oamenii în Etate și Inactivi”		Mun. Bălți
	AO „Respirația a Doua pentru Oamenii în Etate și Inactivi”	Dondușeni, Fălești, Șoldănești, Edineți, Otaci, Glodeni, Sângerei, Briceni, Drochia, Ocnița.
	AO „Credința Nord”	Florești și Râșcani.
CSR „Împreună pentru Viață”, Comrat		Comrat, Ceadâr-Lunga, Cimișlia, Taraclia, Basarabeasca.
	AO „Pas cu Pas Regiunea Sud”, Cahul	Vulcănești, Cahul, Leova, Cantemir.
CSR Tiraspol În colaborare cu ONG „Zdorovoe Buduschee”		Mun. Tiraspol
	ONG „Zdorovoe Buduschee”, Tiraspol	Slobozia, Grigoriopol, Dubăsari.
	ONG „Triniti”, Rîbnița	Rîbnița și Camenca.
	ONG „Miloserdie”, Bender	Bender

Principalele rezultate

- 4,087 persoane acoperite pe parcursul anului;
- 466 persoane au beneficiat pentru prima data de serviciile de suport;
- 1,702 cazuri deschise prin procedura managementului de caz;
- 73% dintre pacienții în TARV problematici au fost acoperiți de serviciile de suport;
- 87% este retenția în tratament după 12 luni a pacienților care au inițiat TARV în 2015;
- 22,976 consultații individuale la CSR și 21,555 consultații individuale de către ONG;
- 10,479 consultații cu aspect social și de la egal la egal la CSR și 11,769 în cadrul ONG;
- 629 consultații oferite de medicii infecționiști din cadrul CSR;
- 8,675 consultații privind aderența la TARV la CSR și 8,398 în cadrul ONG;
- 1,889 consultații psihologice la CSR și 1,103 în cadrul ONG;
- 1,304 alte consultații la CSR și 375 în cadrul ONG (consultații juridice, linia verde, activități cu copii, etc);
- 627 activități în grup, la care au participat 871 persoane la CSR;
- 947 activități de grup, la care au participat 1,017 persoane în cadrul ONG;

Adițional se implementează un proiect orientat spre prestarea serviciilor de îngrijire paliativă persoanelor cu HIV/SIDA în mun. Chișinău și Bălți, realizat de către Fundația

Filantropică Medico-Socială Angelus Moldova. Pe parcursul anului 2015 au beneficiat de îngrijiri paliative 199 pacienți. În cadrul proiectului echipele medicale din cele două municipii au realizat: în Chisinau - 770 vizite la domiciliu, 1,162 consultații la CSR și 1,252 consultații la telefon; în Bălți - 1,798 vizite la domiciliu, 392 consultații la CSR și 352 consultații telefonice.

2.2. STUDII CA PARTE A SISTEMULUI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Pe parcursul perioadei raportate, în conformitate cu planul de Monitorizare și Evaluare a Programul Național HIV, a fost inițiat procesul de pregătire a Studiului integrat de supraveghere bio-comportamentală în rândul populației cheie (IBBS): a fost creat prin ordinul Ministrului Sănătății grupul de lucru responsabil de desfășurarea studiului, a fost inițiat procesul de revizuire și ajustare a manualelor de studiu și chestionarelor.

OBIECTIVUL III. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR COMUNITĂȚII ȘI ASIGURAREA SUSTENABILITĂȚII PROGRAMULUI.

Activitățile din cadrul acestui obiectiv se axează pe asigurarea intervențiilor menite să consolideze comunitatea în aspect de leadership, să fortifice anumite platforme de colaborare, și să îmbunătățească competența juridică a comunității.

3.1. FORTIFICAREA SISTEMULUI COMUNITAR

3.1.1. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR INSTITUȚIONALE, PLANIFICARE ȘI DEZVOLTARE DE LEADERSHIP ÎN SECTORUL COMUNITAR

În vederea dezvoltării rolului și consolidării capacităților reprezentanților populațiilor cheie afectate și a comunităților, organizațiilor și rețelelor comunitare în planificarea, livrarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor și activităților, membrii comunității au participat la diverse instruirii, vizite de studiu:

- Conferința internațională cu genericul: "Întrebări actuale privind prevenirea transmiterii infecției HIV de la mamă la făt" în or. Sankt Petersburg la care a participat o persoană;
- 16 reprezentanți ai organizațiilor active în domeniul HIV/SIDA au fost în vizită de studiu în or. Poltava în organizația "Свет надежды";
- 26 persoane au participat la instruirea "Acreditarea prestatorilor de servicii sociale"
- 28 persoane au participat la instruirea "Cooperarea ONG-urilor cu autoritățile publice locale".

Consolidarea Centrului de Resurse în Reducerea Riscurilor

Este o activitate menită să crească capacitatea Rețelei Naționale în domeniul Reducerii Riscurilor și să sporească angajamentul instituțiilor publice în susținerea programelor de reducere a riscurilor. Responsabil de implementarea acestui component este Asociația Obștească „Uniunea pentru prevenirea HIV și Reducerea Riscurilor”.

Activitățile oferite în cadrul proiectului:

- Oferirea de consultanță, instruirii/workshop-uri pentru organizațiile membre UORN. Pe parcursul perioadei de raportare au fost realizate 4 instruirii, cu genericul "Fortificarea potențialului organizațional al asociațiilor obștești prin formarea unei platforme de dialog și utilizarea educației non formale" cu tematicile: managementul resurselor umane, managementul financiar, fundarisind. La instruirii au participat 22 persoane:

coordonatori PRR și contabili, din cadrul a 4 organizații implementatoare de programe PRR (Centrul „Adolescentul”, Orhei; AO „Reforme Medicale”, Chișinău; AO „Tinerii pentru Dreptul la Viață”, Bălți; AO „Pentru Prezent și Viitor”, Chișinău;) și UORN.

- Asistență tehnică specifică pentru organizațiile membre UORN: analiza materialelor informative lipsă, necesare organizației; utilizarea eficientă a resurselor web în activitate, pentru dezvoltarea programelor de Reducerea Riscurilor; cunoașterea site-ului nou al rețelei UORN <http://uorn.md/>. Posibilități de mediatizare și de plasare a informație ce prezintă activitatea organizației pe acest site; asistență tehnică specifică în lucru cu comunitatea consumatorilor de droguri, grupelor de inițiativă, clienții PRR.
- Elaborarea site-ului web al UORN (<http://uorn.md/>), ca resursă pentru angajații implementatori ai proiectelor de Reducerea Riscurilor. În semestrul I a fost elaborat web site-ul care servește drept resursă pentru: organizațiile ce activează în domeniul RR și în domenii conexe; angajații proiectelor de RR (specialiști și lucrători în teren ce oferă servicii calificate în cadrul PRR); persoanele cu risc sporit de infectare (beneficiarii PRR și comunitatea CDI) și grupul general de populație, fiind activ utilizat. Pe parcursul anului 2015 au fost publicate 68 articole, inclusiv 58 care prezintă activitatea UORN și a organizațiilor membre.
- Biblioteca - resursă pentru organizațiile și specialiștii ce activează în domeniul Reducerii Riscurilor. UORN a beneficiat de cărți și foi volante oferite de Alianța Internațională pentru HIV/SIDA din Ucraina (<http://www.aidsalliance.org.ua/>) și Rețeaua Eurasiatică de Reducerea Riscurilor (EHRN - <http://www.harm-reduction.org/>).
- Instruirea TOT pentru o echipă națională de formatori în domeniul Reducerea Riscurilor. Au fost instruiți specialiștii din ONG în realizarea instruirilor privind RR în rândul CDI, dar și pentru alte grupuri țintă. Echipa de formatori (17 persoane) care a fost instruită a fost selectată în bază de concurs.
- Elaborarea curriculei privind reducerea riscurilor.

3.1.2. PLEDOARIE PENTRU RESPONSABILIZARE SOCIALĂ

În scopul promovării activităților de reducere a riscurilor, reducere a stigmatizării și sensibilizarea populației pe parcursul anului 2015 au fost desfășurate Campanii social-informative în contextul zilelor comemorative, după cum urmează:

1. "Zero Discriminare" realizată pe rețeaua de socializare Facebook, prilejuită Zilei Internaționale "Zero Discriminare".
2. "Statutul meu NU este un secret", dedicată „Zilei Internaționale de Comemorare a Persoanelor decedate de SIDA” – 17 mai 2015.
3. "Executat nu poate fi grațiat! Unde punem virgula?", organizată cu ocazia "Zilei Mondiale de Luptă cu Abuzul și Traficul ilicit de droguri" – 26 iunie.
4. "Violența nu are justificare", prilejuită Zilei Internaționale a Luptei împotriva violenței domestice - 25 noiembrie;
5. "Te privește! Privește pe fiecare", prilejuită Zilei Mondiale de Combatere HIV/SIDA – 01 decembrie;
6. "Faptele bune au culoare" - campanie de responsabilitate socială.

Totodată, pe parcursul anului 2015 au fost organizate un șir de activități de lobby și pledoarie prin intermediu unor mese rotunde/sedințe de lucru cu participarea comunității la nivel central și local (raional) care au avut drept scop sporirea angajamentului autorităților publice, îmbunătățirea relațiilor cu APL, serviciile de sănătate și cele sociale, societatea civilă și alți actori relevanți în vederea responsabilizării, sustenabilității și îmbunătățirea continuă a răspunsului la HIV.

3.2. ELIMINAREA BARIERELOR LEGALE DE ACCES LA SERVICII A PTH ȘI POPULAȚIILOR CHEIE AFECTATE

Servicii de asistență juridică pentru populațiile cheie

În anul 2015 Institutul Drepturilor Omului din Moldova (IDOM) prin intermediul a 5 avocați, au continuat să asigure asistență juridică/ litigare gratuită persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA și familiilor acestora și populațiilor cheie (CDI, LSC, BSB) inclusiv în regiunea transnistreană.

Avocații oferă suport la distanță și în teren efectuând vizite regulate la Centrele Sociale Regionale, Centrele care oferă suport psihosocial pentru PTH și organizațiile care oferă servicii de Reducere a Riscurilor, în baza unui orar prestabilit pentru fiecare lună și trimestru. Asistența solicitată din partea beneficiarilor ține de probleme de ordin legal, civil (inclusiv divulgarea statutului HIV), administrativ.

Pe parcursul anului au fost consultate 404 persoane, inclusiv 120 din regiunea transnistreană, dintre care: 239 – PTH; 105 – CDI; 25 – PTH care ar fi și CDI; 22 – persoane în tratament de substituție cu opiacee (TSO); 4 CDI, totodată aflate în TSO; 2 – PTH care ar fi în TSO; 2 – PTH care ar fi și CDI în TSO; 4 – LSC și 1 – BSB.

Monitorizarea respectării drepturilor legale la nivel de comunitate

Pentru a susține monitorizarea bazată pe comunitate și promova respectării drepturilor omului litigatorul, care coordonează echipa de avocați, asigură selectarea și litigarea strategică a cazurilor legate de încălcarea drepturilor omului ale PTH și populațiilor cu risc sporit de infectare de pe ambele maluri ale râului Nistru.

În cadrul programului de litigare, în perioada de raportare au fost preluate 20 cazuri de încălcare a drepturilor persoanelor din populațiile cheie (inclusiv 3 cazuri sunt din regiunea transnistreană). 4 cazuri au fost finalizate, iar restul 16 sunt în derulare. Cazurile litigate țin de:

- încălcarea dreptului la apărare și la un proces echitabil, distribuirea netemeinică a cheltuielilor de judecată (caz CEDO);
- transmiterea ilegală a informației despre statutul HIV în cadrul instituției spitalicești;
- contestarea Ordinului Ministerului Sănătății nr. 198 din 16.03.2015 "Privind modificarea și completarea Ordinului 1227 din 04.09.2012 „Cu privire la aprobarea Regulamentului de transmitere a informației medicale cu caracter personal despre pacienții infectați cu HIV”;
- divulgarea statutului HIV către medicul de familie, de medicul infecționist;
- încălcarea regulilor de examinare medicală pentru determinarea ebrietății narcotice;
- divulgarea în formă abuzivă a identității persoanei de către un jurnalist, pentru răspândirea informației cu privire la statutul HIV;
- refuzul de a caza o persoană HIV infectată într-un hotel social;
- încălcarea drepturilor ce țin de asigurarea medicală obligatorie, divulgarea informațiilor despre statutul HIV și stabilirea domiciliului copilului beneficiarului;
- discriminarea și stigmatizarea persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA în instituția medicală IMSP "Spitalul Raional Edineț", divulgarea datelor personale privind starea de sănătate a persoanelor cu statut HIV pozitiv în cadrul instituției spitalicești;
- ineficiența organului de urmărire penală în investigarea cauzei penale ce ține de lezarea vieții private a unei persoane cu statut HIV pozitiv de către o persoană fizică;
- divulgarea statutului HIV pozitiv al mamei unei eleve în cadrul unei lecții de educație civică: Suma prejudiciului moral acordat de instanțele naționale pe plan național în mărime de 3,000 MDL (160 EUR) pe faptul divulgării statutului HIV pozitiv al mamei

unei eleve în cadrul unei lecții de educație civică nu este o despăgubire echitabilă prejudiciului cauzat și nu este proporțională în raport cu suferințele morale provocate;

- problema primirii unor rezultate false pozitive de utilizare a marijuanei (canabioide) și ca rezultat sancționarea contravențională a persoanei care a administrat medicamentul (Efavirez) inclus în tratamentul ARV.

INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI PROGRAMULUI

La sfârșitul anului 2015 performanța medie a indicatorilor de proces este de 101.1% (la calcularea mediei, indicatorii individuali sunt setați la un scor maxim de 120) și media indicatorilor Top 10 este de 106.7%.

La 31 decembrie 2015, din 7 indicatori raportabili din cei 8 în baza cărora se măsoară performanța programului țintele au fost depășite pentru 4 indicatori, pentru doi indicatori au fost substanțial atinse, iar un indicator realizat în mod corespunzător. Ratingul general acordat de Fondul Global grantului HIV implementate de Centrul PAS este A1.

	Indicatori	Țintă	Rezultate	Statut/gradul de atingere a țintelor
Impact	HIV I-11: Procentul consumatorilor de droguri injectabile care trăiesc cu HIV	N/R		
	HIV I-9a: Procentul bărbaților care fac sex cu bărbați care trăiesc cu HIV	N/R		
	HIV I-10: Procentul lucrătoarelor sexului comercial care trăiesc cu HIV	N/R		
	HIV I-4: Mortalitatea asociată cu SIDA la 100,000 populație	< 3.12	3.99	N/A
Rezultat	HIV O-6: Procentul consumatorilor de droguri care raportează utilizarea echipamentului steril la ultima injectare	N/R		
	HIV O-5: Procentul lucrătoarelor sexului comercial care raportează utilizarea prezervativului cu cel mai recent client	N/R		
	HIV O-4a: Procentul bărbaților care fac sex cu bărbați care raportează utilizarea prezervativelor la ultimul contact sexual anal cu un partener bărbat	N/R		
	HIV O-1: Procentul adulților și copiilor cu HIV care sunt în tratament ARV la 12 luni după inițiere	≥83%	83.98%	N/A
Proces	KP-1d: Procentul consumatorilor de droguri injectabile (CDI) acoperiți cu servicii în cadrul programelor de prevenire HIV - pachet de servicii definit	49,4% (12,500/25,310)	51,6% (13,069/25,310)	104%

KP-5: Procentul persoanelor care au beneficiat de tratament de substituție cu metadonă care s-au aflat în tratament timp de cel puțin 6 luni	63%	62%	98,4%
Numărul consumatorilor de droguri care au inițiat tratamentul de substituție cu metadonă	150	166	111%
KP-1c: Procentul lucrătoarelor sexului comercial (LSC) acoperite cu servicii în cadrul programelor de prevenire HIV - pachet de servicii definit	56,4% (3,600/6,382)	76,1% (4,858/6,382)	135%*
KP-1a: Procentul bărbaților care fac sex cu bărbații (BSB) acoperiți cu servicii în cadrul programelor de prevenire HIV - pachet de servicii definit	38% (2,700/7,100)	39,5% (2,805/7,100)	104%
Proporția persoanelor noi testate la HIV cu rezultat pozitiv, înrolate în servicii de îngrijire (pre-TARV sau TARV) de către ONG-uri.	>70%	49%	70%
Numărul ONG-lor prestatoare de suport psihosociale, acreditate de stat pentru prestarea serviciilor sociale populațiilor cheie afectate (PTHIV, CDI etc.)	Neraportabil		
Numărul de cazuri de încălcare a drepturilor PTH inițiate pentru litigare strategică	20	20	100%

*cota maximă luată în calcul pentru medie este de 120%

	>100%
	90%-100%
	60%-89%

N/R - nonraportabil

N/A - nu se aplică

UTILIZAREA FONDURILOR

Până la 31 decembrie 2015, Centrului PAS i-au fost debursate de către Fondul Global 2,847,750 Euro. Rata cumulativă a debursării este de 100 % (figura 1).

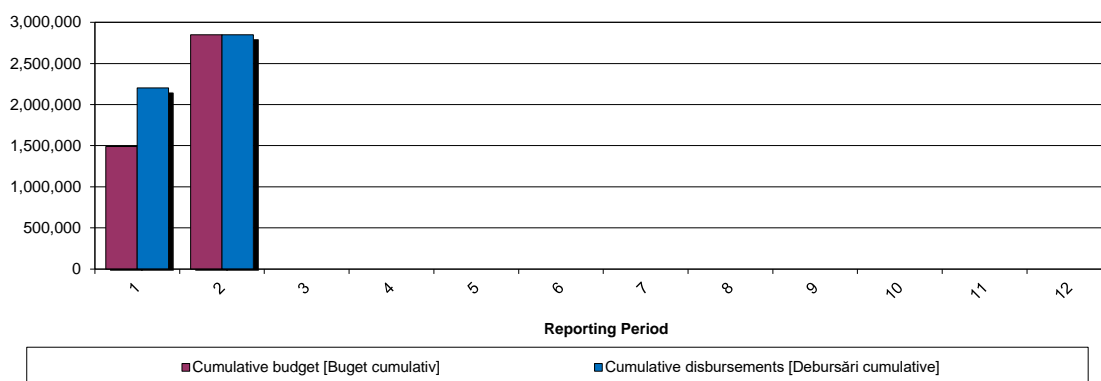

Figura 1. Bugetul și debursările de către Fondul Global (€) în perioada de raportare P2.

Rata de absorbție pentru perioada raportată este de 99.9% (Actual 2,844,599/ Budget 2,847,750 Euro) din bugetul anual inclusiv cheltuielile RP - 86%, debursările către SR - 105% care includ o lună de buffer din trimestrul următor (170.847Euro).

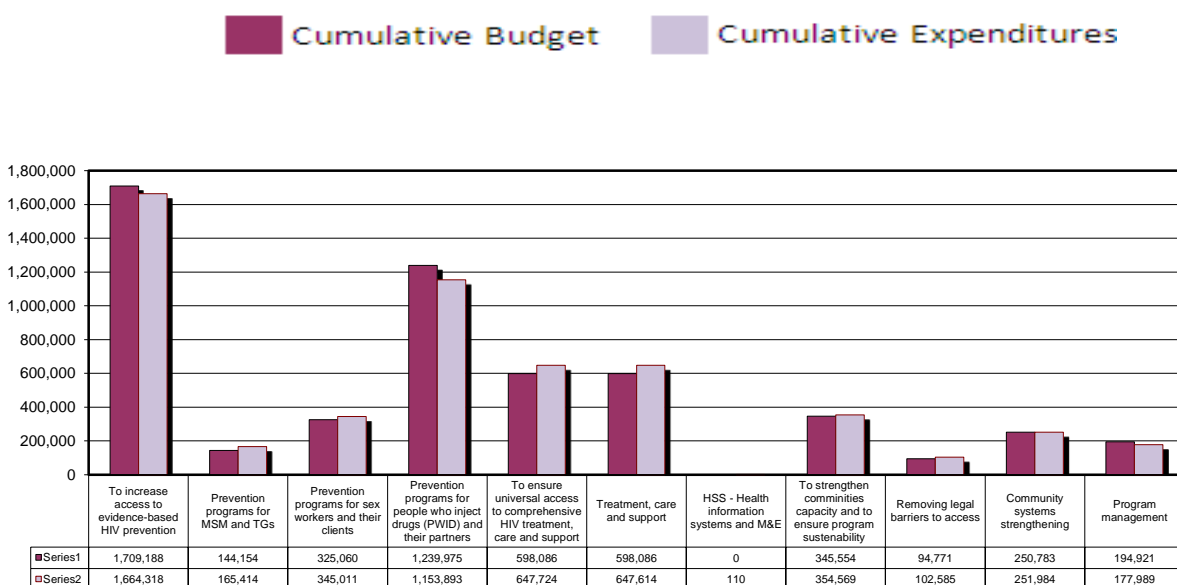

Figura 2. Bugetul și cheltuielile actuale după obiectivele Grantului (€) în perioada de raportare P2.

Legătura dintre performanța financiară și programatică: pentru perioada raportată, performanța medie a tuturor indicatorii este de 101.1% și performanța financiară la finele anului 2015 este de 99.9% ceea ce demonstrează consistență între performanța programatică și cea financiară.